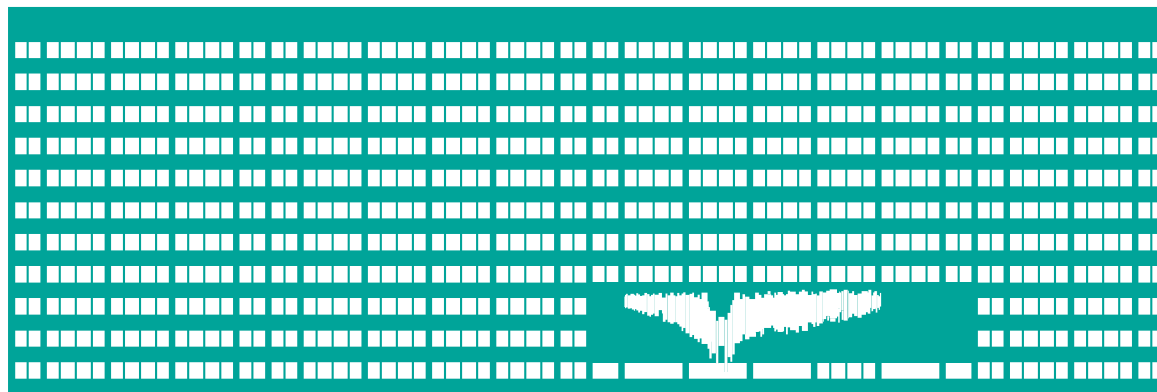

VŠB TECHNICKÁ
UNIVERZITA
OSTRAVA

VSB TECHNICAL
UNIVERSITY
OF OSTRAVA

www.vsb.cz

Odborný seminář: **KARTOVÝROČÍ 2025 -** **Umění a věda atlasové tvorby**

Národní archiv

První kroky v civilní atlasové digitální tematické kartografii v Československu

Zpracoval RNDr. Ladislav Plánka, CSc.

s aktivním příspěvkem **Ing. D. Bartoňka, CSc.** (a věřím, že s pochopením dalších kolegů a kolegyň, kteří v 80. a 90. letech prošlapávali cestičku automatizované, resp. digitální kartografii pod střechou GgÚ ČSAV a mohli by níže uvedené informace fundovaně doplnit a zpřesnit dřív než zmizí v propadlišti dějin, jmenovitě alespoň M. Balcařík, V. Nováček, M. Víturka, M. Drášil, J. Pokorný, J. Padrta, J. Maryáš, V. Toušek, R. Richter a mnoho dalších)

Národní archiv, Archivní 2257/4, 149 00 Praha 4,
13. 11. 2025; 14:30 – 17:00

**Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká
socialistická republika (1984)**

**Atlas obyvatelstva Československé
socialistické republiky (1987)**

**Atlas životního prostředí a zdraví
obyvatelstva ČSFR (1992)**

Obsah

- Úvod
- (AKS) DIGIKART
- Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika
- Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky
- Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR
- Použité zdroje
- Apendix a závěr

Úvod

Tři tematické atlasy „předinternetové doby“ (zde 1984–1992) reprezentují velmi turbulentní období nejen z celospolečenského a politického hlediska, ale i z hlediska technologického.

„Není na Internetu, tak není.“

Najdeme citace z fondu knihoven, obvykle bez obrázků (*výjimka viz následující snímek*), častěji pak nabídky a poptávky ze serverů **Bazoš.cz** nebo **Aukro**. Občas se objevují stručné (a téměř stejné) zmínky v textech závěrečných prací vysokoškolských studií.

Zadáte-li např. do vyhledávače řetězec „Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky“, pak se Vám kromě citace z knihovny UPOL velmi intenzivně podbízí Atlas obyvatelstva.cz (<https://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/>)

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR (1992)

- <https://www.digitalniknihovna.cz/knav/view/uuid:f5740541-c128-4ddc-8726-73c2609d484a?page=uuid:895badaf-910d-4175-b8d9-0dc260335062>
- Dokument je dostupný pod licencemi: Studovna (1) – Knihovna Akademie věd ČR. Veřejně nedostupné dokumenty je možné prohlížet a tisknout pouze v budově [Knihovny Akademie věd ČR, v. v. i., na počítačích ve studovně](#). Tento dokument není možné volně prohlížet v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb. (autorský zákon). Autorský zákon připouští zpřístupnění děl 70 let po smrti všech autorů (včetně překladatele, ilustrátora apod.) a 50 let od vydání díla.

Úvod

V daném období existuje stát ve formě:

- Československá socialistická republika (1969–1990) - federace složená z České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky
- Česká a Slovenská federativní republika (1990–1992) - federace složená z České republiky a Slovenské republiky
- Česká republika (od 1.1.1993)

Úvod

V daném období dochází ke generační výměně výpočetní techniky:

Popis aktuálního stavu výpočetní techniky zájmového období by zabral obrovský časový prostor a vyžadoval by přítomnost příslušných specialistů. Velmi zhruba řečeno jsme se pohybovali v éře nástupu a rozvoje počítačů 4. generace, zavádějící cca od roku 1975 mikroprocesory, které umožňovaly (ve světě) stavět i osobní počítače (např. IBM PC). V Československu lze významnější nárůst počtu a kvality počítačů řady PC pozorovat až od roku 1983.

Vývoj „sálových“ počítačů u nás (v koordinaci se státy RVHP) však od 70. let 20. století nestagnoval, a tak není divu, že se odrazil i v kartografii.

Úvod

Již na počátku 70. let 20. století do československé geografie a kartografie pronikají ze světa informace o automatizovaném zpracovávání geoprostorových informací a vznikají k této problematice první profesní sdružení.

Mezinárodní kartografická asociace (ICA) např. zřídila **samostatnou komisi (III. komise) pro automatizaci**, jejímž dopisujícím členem byl Erhart Srnka (1926–2024, prof., plk., ing., DrSc.).

Otázkám automatizace byla věnována 3. kartografická konference v Bratislavě (1972), konaná pod heslem „**Automatizací za další rozvoj společenského uplatnění kartografie**“.

Úvod

V české/československé kartografii lze možná právem považovat za významný inovační akcelerační prvek vývoj **Automatizovaného kartografického systému (AKS) DIGIKART**, probíhající v letech 1975–1979.

Vedl totiž k přeměrování, do té doby výlučně analogové kartografie, k rozvoji programových aparátů a technologií automatizovaného zpracování kartografických a geografických informací zpočátku ve sféře vojenské, brzy však i ve sféře civilní.

Pozn.: Byl zmíněn i samostatnou podkapitolou v kapitole 14. „Počítačová kartografie“ publikace HOJOVEC, V. a kol. (1987).

(AKS) DIGIKART

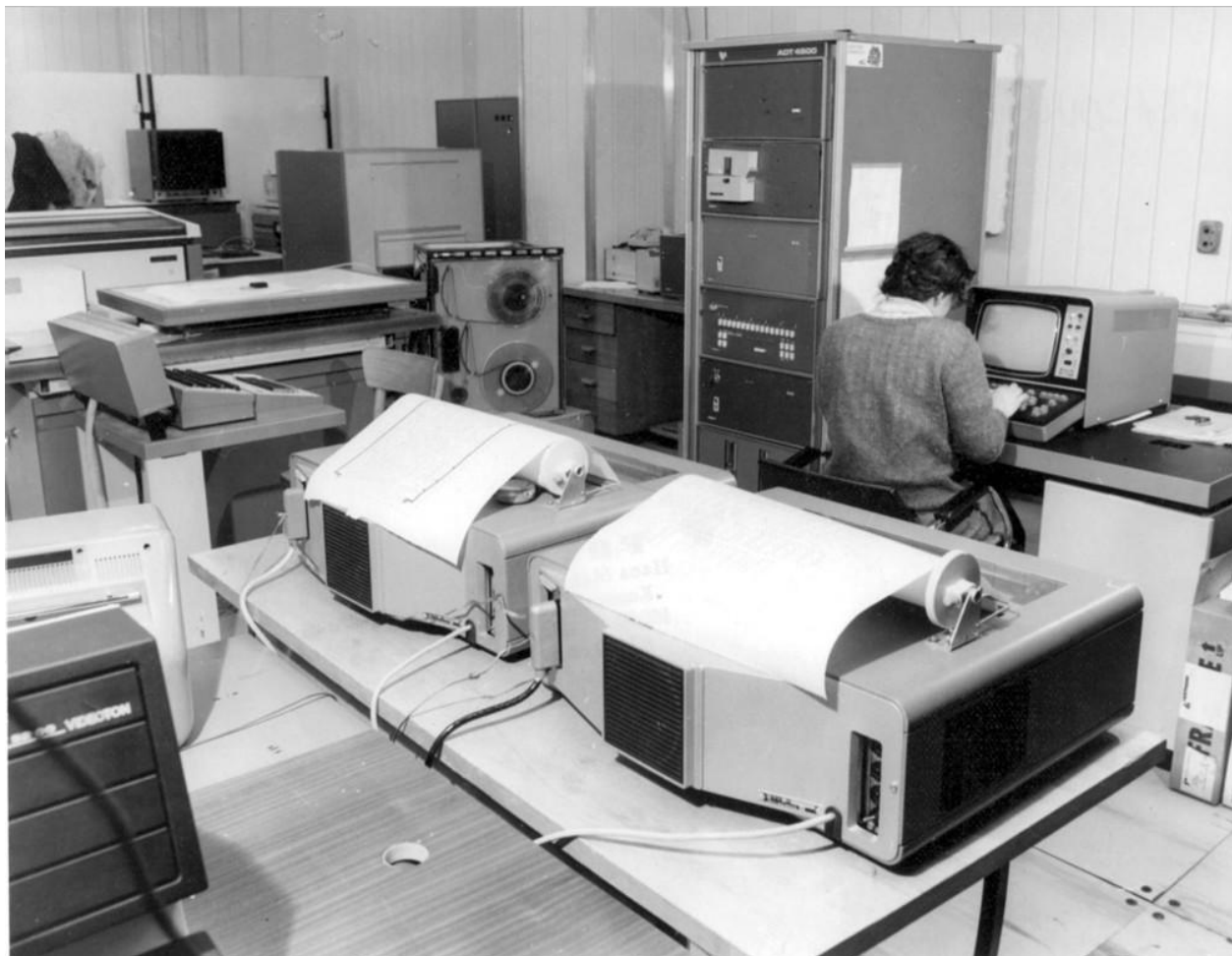
AKS byl založen na počítači **ADT (Analogově a Digitální Technika) 4500**. Počítače této řady (4000, 4300, 4500, 4700) byly aktuální součástí československého výpočetního průmyslu tzv. 3. generace, používané v dopravě, energetice, výzkumu i ve vojenských aplikacích (např. přenosné počítače „MOMI“ postavené na bázi ADT 4500). Viz [3].

16bitový digitální „minipočítač“, kompatibilní (či snad inspirovaný HP 2100, resp. HP 21MX) o malé kapacitě operační paměti (64 kB, po upgrade až 128/256 kB) a malé rychlosti, byl navržen Výzkumným ústavem matematických strojů (VÚMS) v Praze a vyráběn v letech 1978–1983 v Závodech průmyslové automatizace (ZPA) zpočátku v Trutnově, následně pak v Čakovcích.

(AKS) DIGIKART

Standardně byl vybaven snímačem a děrovačem děrné pásky, mozaikovou tiskárnou CONSUL, řádkovou tiskárnou, alfanumerickým displejem, kazetovou diskovou pamětí a snímačem děrných štítků. Obsluha s počítačem komunikovala prostřednictvím, jazyky FORTRAN, BASIC a ASSEMBLER.

(AKS) DIGIKART kromě řídicího počítače ADT 4500 tvořila digitalizační (televizní) jednotka **DIGIPOS** a automatizovaný rycí stůl **DIGIGRAF**. Systém byl bez možností interakce s řídicím počítačem.

ADT 4500 (fotoarchiv VÚMS, autorka Hana Mahlerová). Převzato z: <http://prog-story.technicalmuseum.cz/data/golan/almanach-1B.pdf>

(AKS) DIGIKART

DIGIGRAF se jako strojové zařízení s grafickým výstupem vyráběl v 70. a 80. letech 20. století v Závodech průmyslové automatizace (ZPA) Nový Bor. Používal se k záznamu grafické informace uložené v digitální podobě na média jako je papír, případně fólie. V podstatě se jednalo o kreslicí stůl s médiem upnutým pomocí elektrostatického náboje na skleněné desce. Pohyb záznamové hlavy v ose XY zabezpečoval číslicový polohový servomechanismus, a to v kroku 0,01 mm.

Pracovní plocha měla rozměry 1189 x 841 mm. Pro kresbu bylo možné použít kuličkových i trubičkových per, pikýrování bodů vpichy i otiskem různými volitelnými symboly, rytí tangenciálními rydly, řezání masek do slupovacích folií i kresbu světelným paprskem na fotocitlivý materiál.

Přesnost kresby závisela na její rychlosti a pohybovala se v rozmezí 0,05 až 0,15 mm pro rychlosti pohybu zobrazovací hlavy od 50 do 250 mm.s⁻¹.

Po roce 1989 byla výroba „DIGIGRAFU“ ukončena.

(AKS) DIGIKART

- Snímač **DIGIPOS** byl jednotkou grafického vstupu se záznamem informací na děrnou či magnetickou pásku, či magnetický disk.
- Snímač pracoval v uzavřeném televizním okruhu. Předloha snímaná televizní kamerou se ve zvětšeném měřítku přenesla na televizní monitor, na kterém operátor prováděl souřadnicovou adresaci jednotlivých grafických prvků pomocí dálkově ovládaného světelného kříže, Souřadnice byly registrovány s přesností na 0,01 mm.

(AKS) DIGIKART

- Provozní nasazení (AKS) DIGIKART bylo zahájeno ve vojenských organizacích v roce 1979. Významné zásluhy o jeho nasazení ve vojenské kartografii měl tehdejší náčelník topografického oddělení Generálního štábu - náčelník topografické služby Čs. armády plk. Ing. Vladimír Vahala, DrSc. (1923–2016).
- I po svém odchodu z „toposlužby“ zůstal věrný zavádění automatizace a databázových technologií do kartografie, které přenesl i do civilní sféry. Když byl k 1.7.1978 jmenován ředitelem Geografického ústavu ČSAV (GgÚ ČSAV) v Brně (do 1.3.1987). V GgÚ ČSAV se zasadil o **instalaci (AKS) DIGIKART ve zdejší kartografické laboratoři.**

DIGIGRAF, součást (AKS) DIGIKART

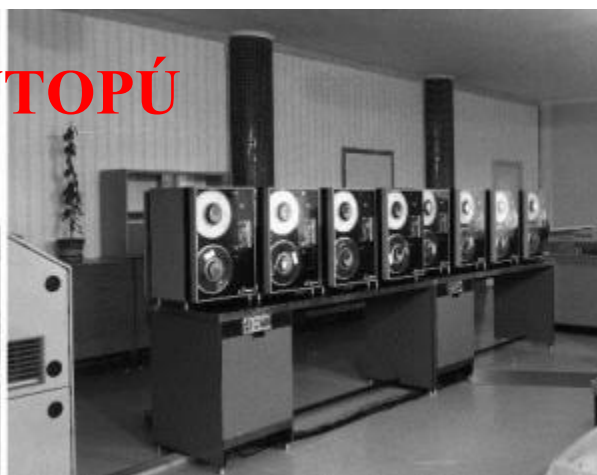

DIGIPOS, součást (AKS) DIGIKART

(AKS) DIGIKART

<https://geoservice.mo.gov.cz/vojenska-geografie-v-letech-1961-1979>

Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika

- Atlas byl vydaný v roce 1984 Geografickým ústavem ČSAV v Brně ve spolupráci s Českým statistickým úřadem v Praze. Reprodukční zpracování a tisk: Vojenský zeměpisný ústav Praha a Vojenský kartografický ústav Harmanec.
- Podkladem se pro jeho tvorbu se staly výsledky sčítání lidu, domů a bytů z roku 1980.
- Redakční rada pracovala ve složení: Ing. Vladimír Vahala, DrSc. (předseda), Ing. Jaroslav Šírek (místopředseda), Ing. Marie Horová, CSc. (hlavní redaktorka), RNDr. Václav Toušek (odpovědný redaktor), Ing. Jan Pokorný, CSc. (technický redaktor), RNDr. Jiří Vystoupil, CSc. (redaktor I. oddílu), RNDr. Stanislav Řehák, CSc. (redaktor II. oddílu), RNDr. Jaroslav Mareš, CSc. (redaktor III. oddílu), Ing. Milan Kučera (odborný redaktor) a RNDr. Pavel Čtrnáct (odborný redaktor).

Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika

- Atlas je sestaven z 5 samostatných úvodních ze třiceti samostatných atlasových listů, jejichž obsah je rozdělen implicitně do třech základních částí (obyvatelstvo, byty, domácnosti).
- Atlasová strana má rozměry 40 x 59,5 cm. Úvodní část „Atlasu“ tvoří 5 atlasových stran zahrnujících titul, předmluvu, terminologické poznámky, obsah, Atlasový list měří 100 x 59,5 cm, přičemž je dvěma sklady složen lícovou stranou dovnitř na dvě části 40 x 59,5 cm a jednu část 20 x 59,5 cm (knižní složka má rozměr cca 42 x 61 cm).

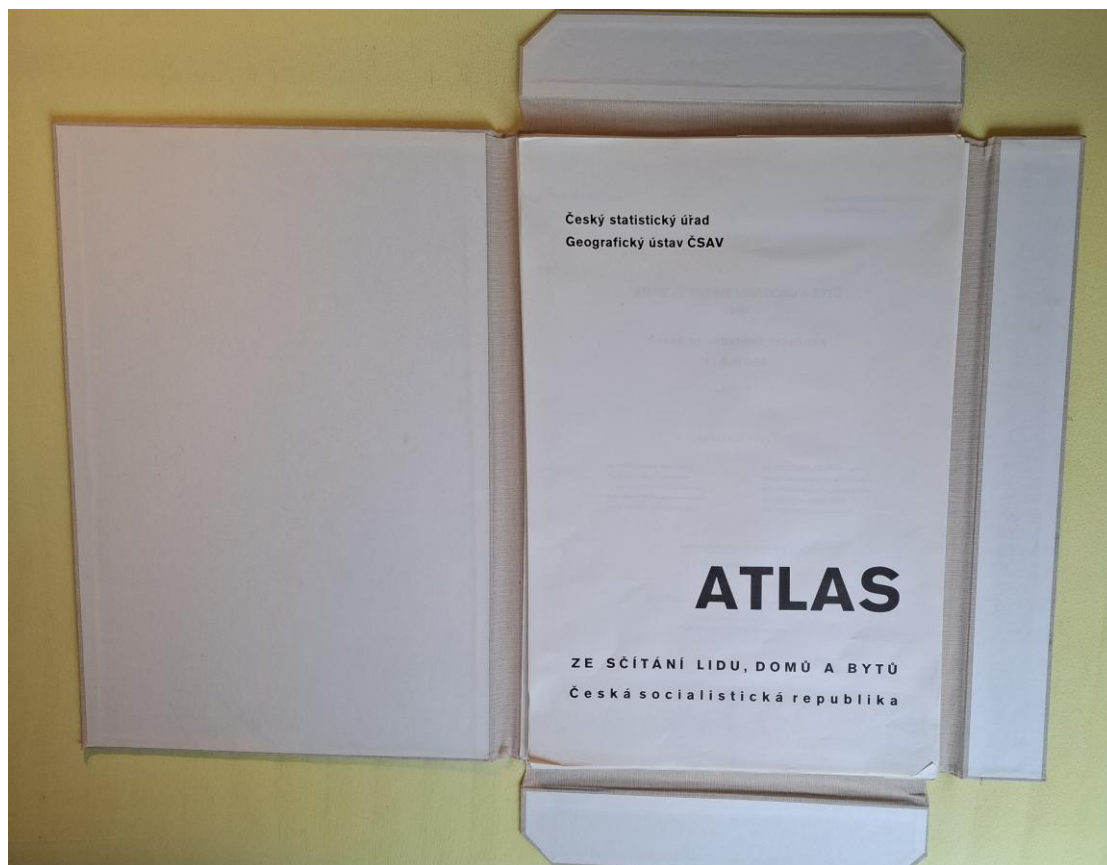
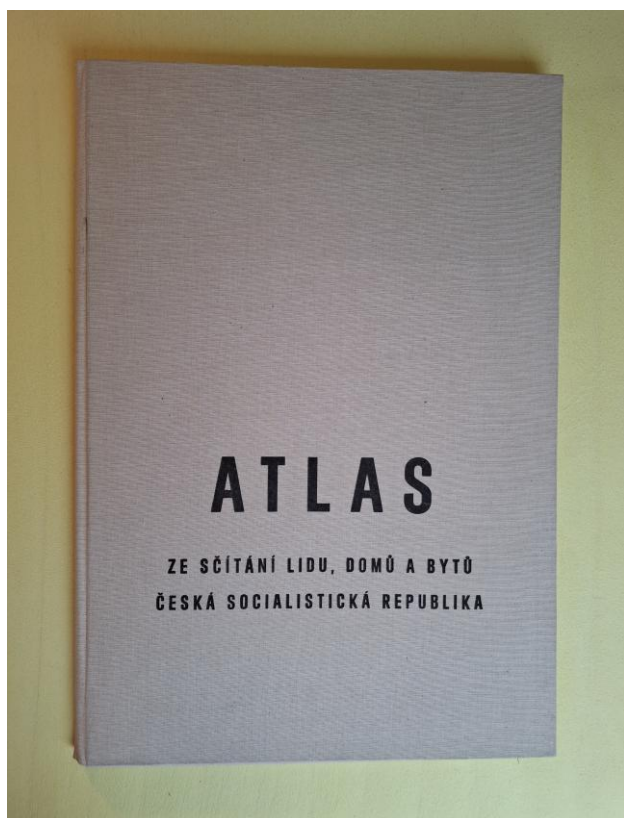
Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika

Každý z 30 atlasových listů tvoří z lícové strany základní mapa v měřítku 1 : 500 000 a doplňková mapa 1 : 3 000 000.

Rubová strana atlasového listu využívá pouze dvě části 40 x 59,5 cm, přičemž její lichou stranu tvoří titul s názvem atlasu a konkrétního mapového listu (ten se opakuje i v mapové ploše) a sudou stranu vyplňuje popis problematiky základní a vedlejší mapy hodnotící jednotlivé zobrazené jevy z hlediska vývoje mezi roky 1960 a 1980, který je doplněn tabulkami.

Rubová strana užší přeložené části je bez textu a bez kresby.

Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika

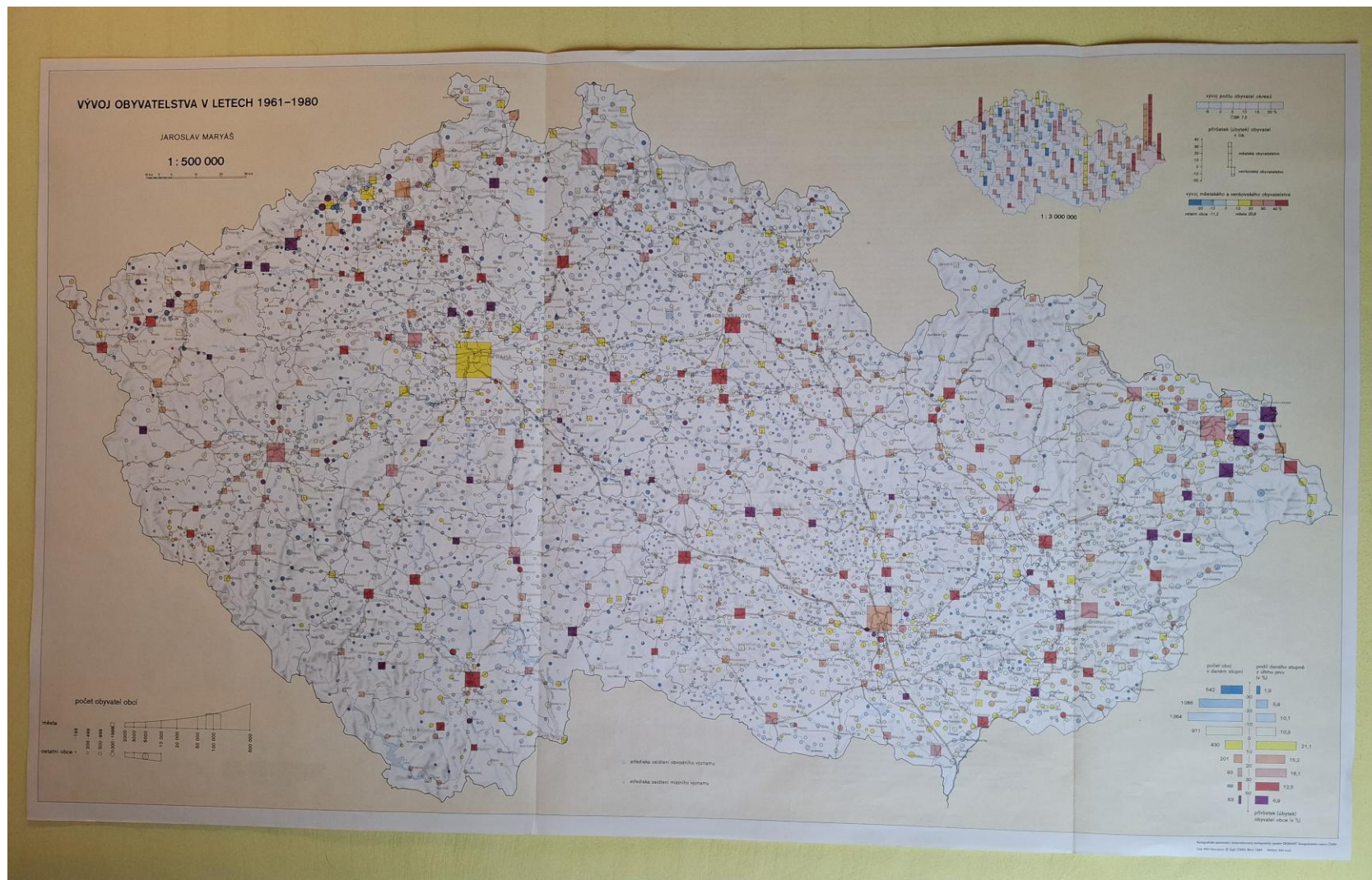

Atlas ze sčítání lidu, domů a bytů. Česká socialistická republika

Kompozice mapových listů je zcela jednotná. V levém horním rohu je umístěn název a měřítko v číselné i grafické podobě. V pravém horním rohu se nachází doplňková mapa. Legenda je umístěna v dolní části listu. Pro znázornění jevů byly použity jednoduché geometrické symboly, jejichž velikost je definována na velikostní stupnici. Jsou použity různé kartogramy a kartodiagramy.

Veškerý text je v celém atlasovém díle pouze česky.

Tematický obsah byl poprvé zpracován automatizovaně systémem (AKS) DIGIKART, což z mapového výstupu "Vývoj obyvatelstva 1961 - 1980" činí první počítačově vytvořenou mapu našeho území.

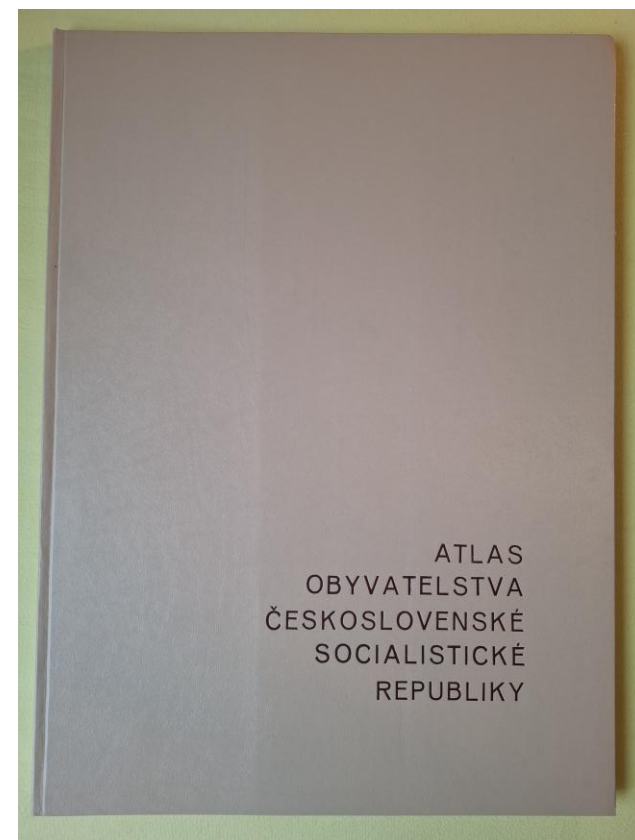

Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

Atlas byl zpracovaný Geografickým ústavem ČSAV v Brně v roce 1987.

Podkladem se, stejně jako u předešlého díla, staly výsledky sčítání lidu, domů a bytů v roce 1980. Vstupní statistická datová báze Federálního statistického úřadu, byla ale doplněna o další vědecké analýzy, demografické statistiky a o údaje z vlastních výzkumů GgÚ ČSAV.

Řešitelský kolektiv tvořilo 55 autorů, jimž sekundovalo 16 spolupracovníků. Každý tematický oddíl měl svého recenzenta

Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

- Atlas je rozdělen do pěti tematických oddílů obsahujících celkem 24 barevných mapových listů, které mají různý barevný podklad tematických map (není jednotný pro celý tematický oddíl). Každý mapový list je tvořen základní mapou v měřítku 1 : 750 000. Vedlejší mapy jsou zobrazeny v měřítku 1 : 2 000 000, 1 : 3 000 000 a 1 : 4 000 000 na atlasových listech o rozměrech 105 x 55 cm, které jsou dvěma sklady složeny lícovou stranou dovnitř na dvě části 40 x 55 cm a jednu část 25 x 55 cm. (formát knižních desek je cca 41 x 55,5 cm).
- Na rubové straně atlasových listů je na liché straně titul mapového listu a na sudé straně a přeložce vysvětlující text v češtině, ruštině a angličtině a další doplňující informace např. formou tabulek, grafů a schematických mapek.

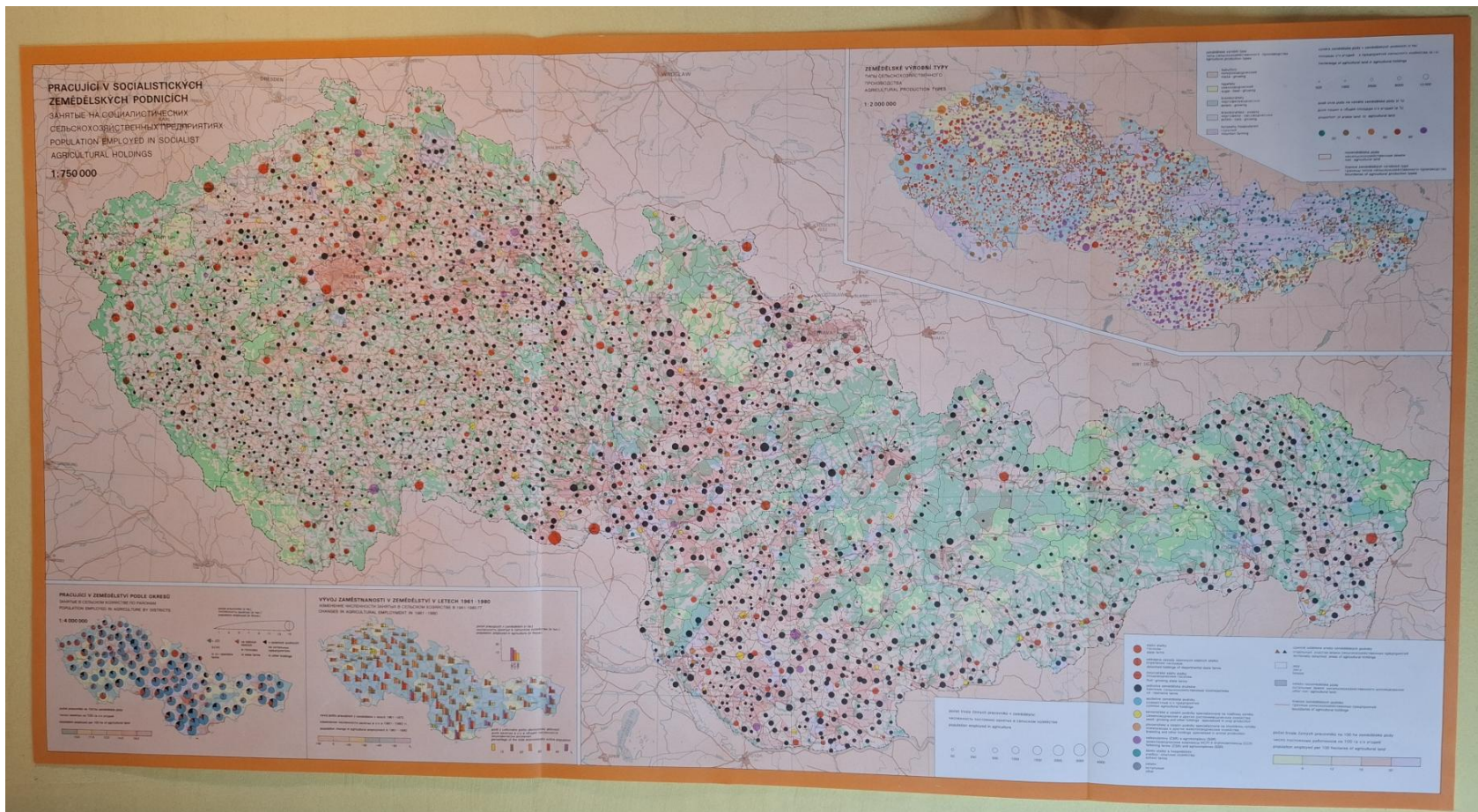
Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

- Samostatné 4 úvodní listy formátu 80 x 55 cm obsahují předmluvu z pera Ing. V. Vahaly, ředitele GgÚ ČSAV a RNDr. Pavla Čtrnácta, ředitele odboru statistiky obyvatelstva Federálního statistického ústavu, tituly, seznamy autorů a spolupracujících organizací a seznam tematických mapových listů.
- Tvorba a výroba Atlasu byla usměrňována redakční radou. Jejím **předsedou byl Ing. V. Vahala, DrSc.** a dalšími členy RNDr. P. Čtrnáct (místopředseda), **Ing. M. Horová, DrSc. (hlavní redaktorka), RNDr. V. Toušek (odpovědný redaktor), Ing. J. Pokorný, CSc. (automatizovaná tvorba), RNDr. R. Richter (programové zabezpečení), K. Rosová, p.g. (technická redaktorka)** a redaktori jednotlivých tematických oddílů (viz tabulka).

Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

Oddíl	Název	Odpovědný redaktor
I	Obyvatelstvo a jeho struktura	RNDr. Jaroslav Maryáš
II	Práce	RNDr. Miroslav Strída, CSc
III	Mobilita obyvatelstva	RNDr. Jiří Vystoupil, CSc.
IV	Bydlení, občanská vybavenost	RNDr. Stanislav Řehák, CSc.
V	Životní prostředí, rekreace	RNDr. Oldřich Mikulík, CSc.

Automatizovaná tvorba odborného tematického obsahu byla provedena systémem (AKS) DIGIKART.

Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

Kompozice mapových listů je zcela jednotná. Všechny mají jednotnou podkladovou mapu s redukováným zákresem vodstva, sídel a komunikací, a to i mimo hranice republiky a s odpovídající generalizací i ve vřezaných mapkách menších měřítek (mimo měřítko 1: 4 000 000).

Vložena je zeměpisná síť (v hlavní mapě po 1° , ale bez uvedení hodnoty), v doplňkových mapkách po 2° s uvedením hodnoty, v kartogramech 1:4 000 000 pouze v rámci hranic republiky.

Obce byly zobrazeny automatizovaně z databáze souřadnic jejich funkčních středů.

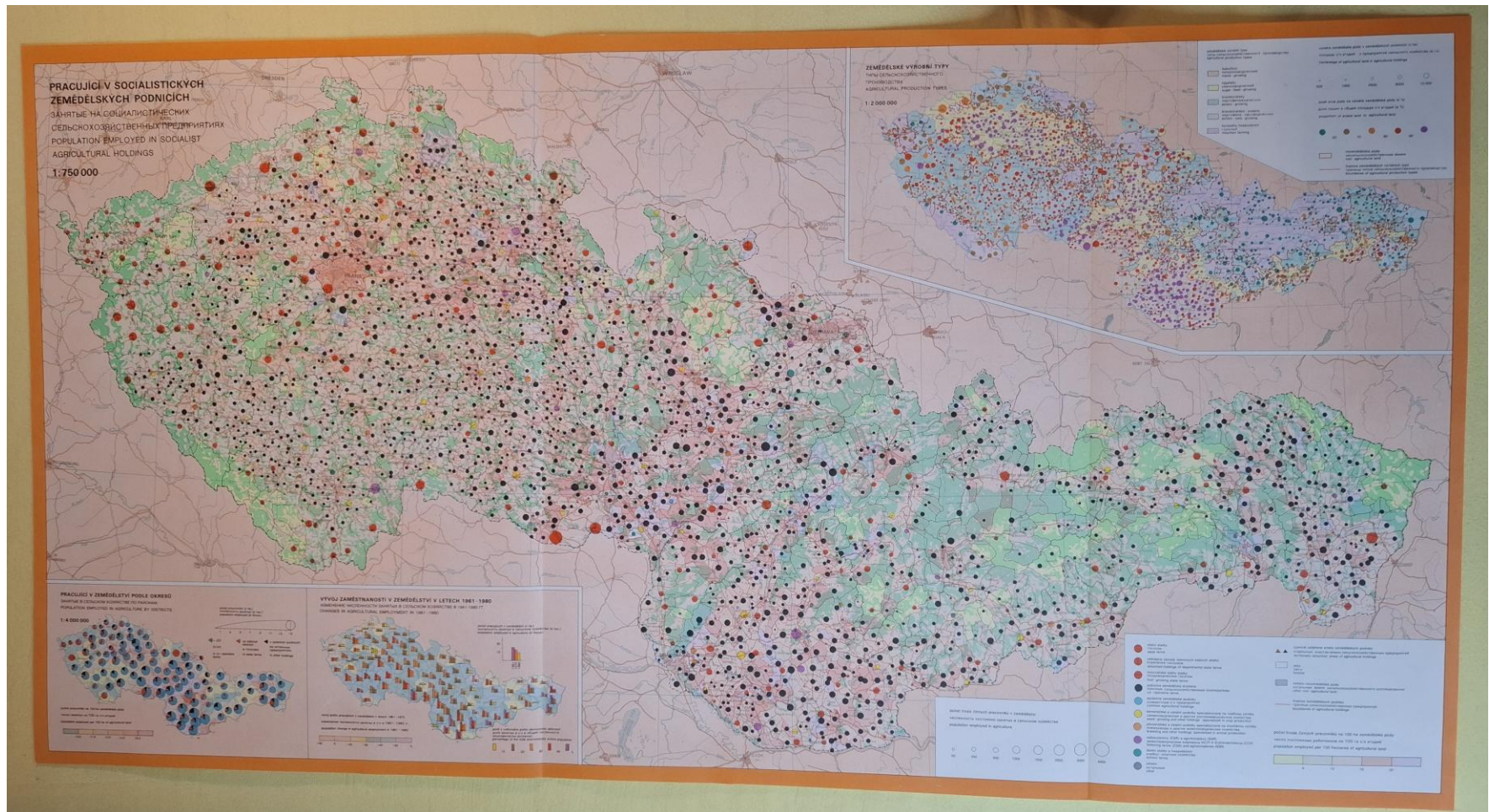
Řada map, na rozdíl od Atlasu ČSR, však již pracuje s plošnými znaky, většinou formou kartogramů a kartodiagramů.

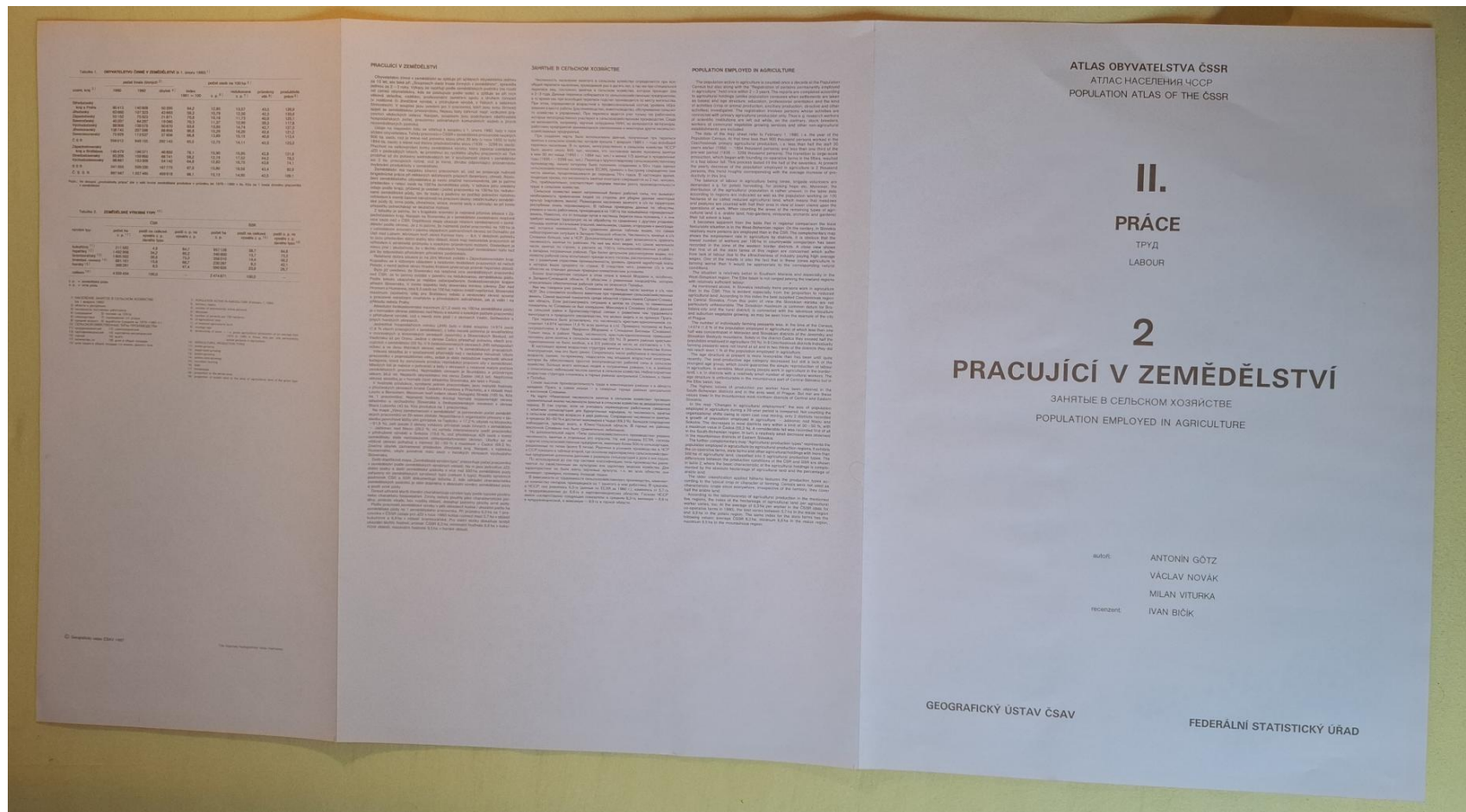
Atlas obyvatelstva Československé socialistické republiky

V levém horním rohu je umístěn název hlavní mapy a měřítko v číselné i grafické podobě. V pravém horním rohu se nachází doplňková mapa v měřítku 1:2 000 000 (alternativně 2 mapky v měřítku 1:3 000 000) s příslušnou legendou a v levém dolním rohu doplňková mapa v měřítku 1: 3 000 000 s příslušnou legendou (alternativně 2 mapky 1: 4 000 000).

Legenda hlavní mapy je umístěna v pravé dolní části mapového listu.

Pro znázornění jevů byly použity jednoduché geometrické znaky, jejichž velikost je definována na velikostních stupnicích.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Atlas of life environment and health of the population of the CSFR

ČSN ISO 690: VITURKA, Milan (ed.). Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR: Atlas of the Environment and Health of the Population of the ČSFR. Brno: Geografický ústav ČSAV, Praha: Federální výbor pro životní prostředí, 1992. ISBN 80-238-4592-6.

Cena **Společnosti pro trvale udržitelný rozvoj** za vydání Atlasu životního prostředí a zdravotního stavu obyvatelstva ČSFR.

ATLAS ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ZDRAVÍ
OBYVATELSTVA ČSFR

ATLAS OF THE ENVIRONMENT AND HEALTH
OF THE POPULATION OF THE ČSFR

ATLAS ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
A ZDRAVÍ OBYVATELSTVA ČSFR

ATLAS OF THE ENVIRONMENT
AND HEALTH OF THE POPULATION
OF THE ČSFR

GEOGRAFICKÝ ÚSTAV
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

BRNO 1992 PRAHA

FEDERÁLNÍ VÝBOR
PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

11 9 94

Konference Organizace spojených národů o životním prostředí a rozvoji, zasedání v Rio de Janeiru, 3. až 14. června 1992

- *Deklarace Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (Rio Declaration on Environment and Development, která objasňuje koncept udržitelného rozvoje.*
- **Projekt Atlasu životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR byl součástí Státního programu péče o životní prostředí č. A5.9.5/01.**
- Na základě žádosti tehdejšího ministra a předsedy Federálního výboru pro životní prostředí, Ing. Josefa Vavrouška, CSc. převzal úlohu hlavního řešitele daného projektu Geografický ústav ČSAV v Brně. Toto pracoviště pak zpracovávalo tematický obsah a provádělo jeho kartografické zpracování.

První porevoluční federální ministr „životního prostředí“ – předseda
Federálního výboru pro životní prostředí (19.7.1990 - 2.7.1992)
Doc. Ing. Josef Vavroušek, CSc. (15. září 1944 Praha –
18. března 1995 údolí Parichvost, Slovensko)

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

- Kartografické zpracování bylo řešeno na (AKS) DIGIKART programovým vybavením vyvinutým na GgÚ ČSAV. Jeho odpovědným redaktorem byl RNDr. Rudolf Richter, CSc. Jeho tým tvořilo dalších 14 spolupracovníků (programátorů, techniků, operátorů).
- Textová část „Atlasu“ byla zpracována v textovém editoru T_EX.
- Reprodukční zpracování provedl Geografický ústav ČSAV ve spolupráci s Geodézií, a.s. Brno a tisk byl realizován ve Vojenském kartografickém ústavu š.p. v Harmanci.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

- Redakční radu, jejímž **předsedou byl RNDr. Ladislav Plánka, CSc.**, tvořili Ing. A. Buček, CSc., RNDr. A. Götz, CSc., RNDr. E. Quitt, CSc., **RNDr. R. Richter, CSc. (kartografické zpracování)**, p.p. Z. Strašák, **RNDr. M. Viturka, CSc. (odpovědný redaktor)** a RNDr. **J. Vystoupil, CSc. (technický redaktor)**.
- Tematický obsah zpracoval kolektiv 74 autorů z 41 institucí, na který dohlíželo 23 lektorů. Významný byl i podíl jazykových odborníků a výtvarných specialistů.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Atlas se stal souborem analytických a syntetických map zabývajících se životním prostředím a zdravím obyvatelstva ČSFR.

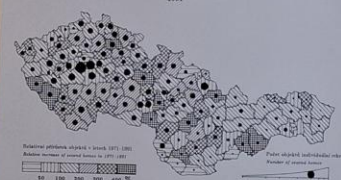
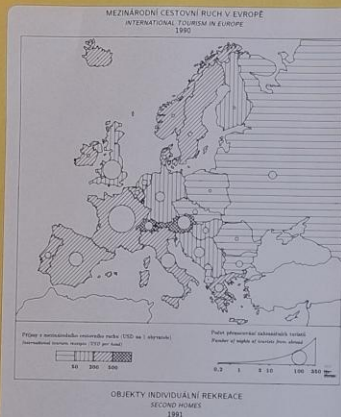
Vznikl po „listopadové revoluci“ a **mohl tak čerpat z otevřených informačních zdrojů** o pravdivém aktuálním stavu životního prostředí a o negativních trendech ve vývoji zdravotního stavu obyvatelstva státu, které s jeho životním prostředím at' už přímo nebo nepřímo souvisely.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

- Atlas obsahuje 4 úvodní listy 45 x 30 cm (tituly, obsahy, barevná syntéza snímků NOAA části Evropy z 15.5.1982 z výšky 850 km) a 21 atlasových listů 80,5 x 45 cm, které jsou dvěma sklady složeny na 2 části 30 x 45 cm a část 20,5 x 45 cm (přeložka). Rozměr knižních desek je cca 31 x 46 cm.
- Lícová strana atlasového listu obsahuje 104 map rozčleněných do čtyř základních bloků (oddílů), kterým byla přidělena jednotná podkladová tónová barva. Podle specifikace tématu je většinou každý blok uveden hlavní mapou v měřítku 1 : 1 000 000.

**TABULKA
TAB.1**

**Návštěvnost střediska cestovního ruchu
Po ma největší počet návštěv**

středisko	počet hlásk	procent z celku	středisko	počet hlásk	procent z celku
Průhonice	12 100	1,87	Mačkovice	1 361	0,20
Pro jazyk Sedlčany	10 781	1,64	Štětí	1 361	0,20
Střední Mlýnský	4 227	0,64	Lázeňské	2 135	0,32
Motolánský Lázeň	4 088	0,62	Bohádřov	2 135	0,32
Nová	1 431	0,22	Baranov	2 135	0,32
Trutnovská Lázeň	1 431	0,22	Žilina	2 135	0,32
Nová	1 431	0,22	Karlov	2 135	0,32
Žilina	1 431	0,22	Janov nad Hvozd	2 135	0,32
Karlova Věs	1 431	0,22	Kauč	2 135	0,32
Nová	1 431	0,22	Prostějov	2 135	0,32
Starý Sedlčany	1 431	0,22	Písek	2 135	0,32
Kauč	1 431	0,22	Bohádřov	2 135	0,32
Střední Lázeň	1 431	0,22	Bohádřov	2 135	0,32
Střední Lázeň	1 431	0,22	Bohádřov	2 135	0,32
Střední Lázeň	1 431	0,22	Bohádřov	2 135	0,32

B.7 CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

1. Cestovní ruch a rekreace

Cestovní ruch a rekreace jsou významnými složkami životního prostředí a mají velký vliv na ekonomiku a sociální strukturu společnosti. V České republice se tyto oblasti rozvíjejí a přitahují stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil. Cestovní ruch je proces pohybu lidí z místa bydliště do jiného místa za účelem rekreace, odpočinku nebo jiných aktivit. V České republice se cestovní ruch rozvíjí a přitahuje stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil.

2. Rekreční funkce sídel

Rekreční funkce sídel jsou důležitou součástí životního prostředí a mají velký vliv na ekonomiku a sociální strukturu společnosti. V České republice se tyto oblasti rozvíjejí a přitahují stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil. Cestovní ruch je proces pohybu lidí z místa bydliště do jiného místa za účelem rekreace, odpočinku nebo jiných aktivit. V České republice se cestovní ruch rozvíjí a přitahuje stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil.

B.7 CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

1. Cestovní ruch a rekreace

Cestovní ruch a rekreace jsou významnými složkami životního prostředí a mají velký vliv na ekonomiku a sociální strukturu společnosti. V České republice se tyto oblasti rozvíjejí a přitahují stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil. Cestovní ruch je proces pohybu lidí z místa bydliště do jiného místa za účelem rekreace, odpočinku nebo jiných aktivit. V České republice se cestovní ruch rozvíjí a přitahuje stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil.

2. Rekreční funkce sídel

Rekreční funkce sídel jsou důležitou součástí životního prostředí a mají velký vliv na ekonomiku a sociální strukturu společnosti. V České republice se tyto oblasti rozvíjejí a přitahují stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil. Cestovní ruch je proces pohybu lidí z místa bydliště do jiného místa za účelem rekreace, odpočinku nebo jiných aktivit. V České republice se cestovní ruch rozvíjí a přitahuje stále více návštěvníků z domova i ze zahraničí. Rekreace je důležitou součástí života a umožňuje lidem odpočinek a obnovu sil.

ATLAS ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A ŽIVOTNÍHO ZDRAVÍ OBYVATELSTVA ČR
ATLAS OF THE ENVIRONMENT AND HEALTH OF THE POPULATION OF THE CR

B. PŘÍRODNÍ A SOCIOEKONOMICKÉ FAKTORY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
NATURAL AND SOCIO-ECONOMIC FACTORS OF ENVIRONMENT

10

B.7 CESTOVNÍ RUCH A REKREACE
TOURISM AND RECREATION

1. Cestovní ruch a rekreace
Tourism and recreation

2. Rekreční funkce sídel
Recreational function of settlements

3. Aktivní cestovní ruch
Active recreational tourism

Geografický ústav
ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
BRNO 1992 PRAHA
FEDERÁLNÍ VÝSTUPLI
PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Rubová část atlasového listu obsahuje při složení na liché straně mj. jeho název a příslušnost ke konkrétnímu oddílu a jména zodpovědných autorů a spoluautorů. Na sudé straně je pak vysvětlující text, který je psán česky nebo slovensky a vždy pak i anglicky.

Na rubové straně přeložky jsou uváděny (jen v černobílém provedení) další grafické (kartogramy, kartodiagramy, schematické mapky) a tabelární informace.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Všechny mapové listy s tematickou mapou 1:1 000 000 mají jednotnou podkladovou mapu s redukováným zákresem vodstva, sídel a komunikací, a to i mimo hranice republiky.

Na mapkách menších měřítek a na vřezaných mapách topografický podklad není (1: 3 000 000, 1:2 000 000 a 1:4 500 000).

Žádný mapový list neobsahuje ani náznak jakékoli konstrukční sítě.

Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Hlavní oddíly Atlasu životního prostředí a zdraví obyvatelstva ČSFR

Blok	Název
A	Geografické podmínky
B	Přírodní a socioekonomické faktory životního prostředí
C	Územní předpoklady zlepšení stavu životního prostředí
D	Zdravotní stav obyvatelstva a síť zdravotnických zařízení

Použité zdroje:

- [1] GOLAN Petr a KOLLINER René (eds.): ALMANACH historie Výzkumného ústavu matematických strojů. Díl I (1950 – 1997). Historie vývoje počítačů ve VUMS. VUMS 2019, 205 s. Dostupné z <http://prog-story.technicalmuseum.cz/data/golan/almanach-1B.pdf>
- [2] GÖTZ Antonín: Význam kartografické automatizace pro geografii. Sborník Československé geografické společnosti, ročník 1983, číslo 1, svazek 88, s. 63–66
- [3] HINNER Martin: https://martin.hinner.info/iccmap/cz/cs/adt_4500.html
- [4] ADT: [https://cs.wikipedia.org/wiki/ADT_\(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/ADT_(po%C4%8D%C3%ADta%C4%8D))
- [5] MARYÁŠ, Jaroslav; Stanislav ŘEHÁK; Václav TOUŠEK a Jiří VYSTOUPIL. The automatized cartographical system DIGIKART and thematic maps compilation. In Proceedings EURO-CARTO VI. Brno: International Cartographic Association, 1987, s. 201-208.
- [6] Historie vojenské geografie (<https://geoservice.mo.gov.cz/geograficka-sluzba-acr-0/historie-vojenske-geografie>), část Vojenská geografie v letech 1961-1979 (<https://geoservice.mo.gov.cz/vojenska-geografie-v-letech-1961-1979>) on-line cit.: 21.9.2025
- [7] VITURKA, M. (1992): Nový Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva. Geografické rozhledy, 1(7-8), 169. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/vyhledat?q=viturka>
- [8] HOJOVEC, V. a kol.: Kartografie. 1. vyd., 662 s., Praha, GKP 1987

Apendix a závěr

Od roku 1992 vyšla řada atlasových děl, která pro jejich tvorbu a výrobu využila digitální kartografii, buď zcela nebo v některé technologické fázi tvorby a výroby. Pokrok v HW a SW nebylo možno zastavit.

Vzpomínaným třem atlasům však obecně historická přední pozice v československé (české) kartografické digitální tvorbě určitě sluší.

... a takto vypadá „**poslední krok v civilní atlasové digitální (tematické) kartografii v Česku**“, který nese i mé „razítko“.

Atlas krajiny České republiky

Hrnčiarová Tatiana, Mackovčín Peter, Zvara Ivan et al.: *Atlas krajiny České republiky /Landscape Atlas of the Czech Republic*. Praha: MŽP ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., 2009, 332 p., ISBN 978-80-85116-59-5

Atlas krajiny České republiky

Atlas krajiny České republiky vznikl výhradně digitálními technologiemi. Obsahuje 1137 číslovaných objektů, mezi nimi:

906 map a výřezů: z toho

- 41 map 1 : 500 000
- 83 map 1 : 1 000 000
- 29 map 1 : 1 500 000
- 342 map 1 : 2 000 000
- 218 map 1 : 3-4 000 000
- 193 výřezů (malé i velké měřítko)

Zdař Bůh

RNDr. Ladislav Plánka, CSc.

Katedra geodézie a důlního měřictví,
Hornicko-geologická fakulta,
Vysoká škola báňská – Technická univerzita
Ostrava

ul. 17. listopadu 15/2172, 708 33 Ostrava-Poruba,
ladislav.planka@vsb.cz

